

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCIII. — Wydana i rozestana dnia 1. lipca 1916.

Treść: *M* 207. Rozporządzenie cesarskie o pozbawieniu własnowolności (Ordynacja pozbawienia własnowolności).

207.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 28. czerwca 1916

o pozbawieniu własnowolności (Ordynacja
pozbawienia własnowolności).

Na podstawie § 14. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Dz. u. p. Nr. 141, rozporządzam co następuje:

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

Pozbawienie własnowolności.

§ 1.

(1) Osoby wieku powyżej lat siedmiu, które z powodu choroby umysłowej albo nieudolności umysłu są niezdolne do zawiadywania osobiście swojemi sprawami, mogą być pozbawione własnowolności całkowicie.

(2) Pełnoletni, którzy wprawdzie nie są niezdolni do zawiadywania swojemi sprawami, lecz z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu potrzebują do należytego zawiadywania swojemi sprawami doradcy, mogą być pozbawione własnowolności częściowo.

§ 2.

Pozatem mogą być pełnoletni pozbawieni własnowolności częściowo:

1. jeśli marnotrawstwem ściągają na siebie albo na rodzinę swoją niebezpieczeństwo nędzy;

2. jeśli z powodu nałogowego nadużywania alkoholu (opilstwa) albo trucizn działających na układ nerwowy ściągają na siebie lub na swoją rodzinę niebezpieczeństwo nędzy albo zagrażają bezpieczeństwu innych albo do zawiadywania swojemi sprawami potrzebują doradcy.

§ 3.

Kto pozbawiony jest własnowolności całkowicie, ten pod względem swej zdolności do działania zostaje na równi z dzieckiem, które nie ma siedmiu lat skończonych. Do pieczy nad osobą i majątkiem pozbawionego własnowolności ustanowiony ma być kurator.

§ 4.

(1) Kto pozbawiony jest własnowolności częściowo, zostaje na równi z małoletnim, który osiągnął wiek dojrzałości i otrzymuje doradcę.

(2) Kto pozbawiony jest własnowolności częściowo z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu, może zawrzeć małżeństwo tylko za zezwoleniem swego doradcy i sądu i testować tylko ustnie przed sądem (§ 569. p. ks. u. c.).

(3) Doradca ma prawa i obowiązki opiekuna, sąd opiekuńczy może jednak zachować doradcę rozrządzanie tem, co pozbawiony własnowolności zarobi swą pilnością.

§ 5.

Zarząd majątkiem osoby pozbawionej własności sprawowany być winien podług przepisów powszechnej księgi ustaw cywilnych o zarządzie majątkiem przez opiekuna (§ 222. do 248. p. ks. u. c.).

§ 6.

(1) Przepisy §§ 176., 1210. i 1494. p. ks. u. c. mają zastosowanie do osób pozbawionych całkowicie lub częściowo własności z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu.

(2) Przepisy §§ 176., 568., 718. i 1210. p. ks. u. c. obowiązują względem wszystkich osób, które podług niniejszego rozporządzenia cesarskiego pozbawione są własności częściowo z powodu marnotrawstwa albo z powodu nałogowego nadużywania alkoholu (opilstwa) lub trucizn działających na układ nerwowy.

§ 7.

(1) Przy wyborze kuratora lub doradcy osoby pozbawionej własności sąd opiekuńczy nie jest wiązany prawami pierwszeństwa kiedyindziej obowiązującymi (§§ 196. do 198., 259., 281. p. ks. u. c.).

(2) Jeśli pozbawiony własności zostaje pod władzą ojcowską lub pod opieką matki, to należy ustanowić kuratorem w pierwszym razie ojca, w drugim razie matkę, chyba gdyby ustanowienie innego kuratora było wskazane interesem pozbawionego własności.

Tymczasowy nadzór.

§ 8.

(1) Jeśli tego wymaga nagląco ochrona osoby własnowolnej, natenczas przy przyjęciu jej do zakładu obłąkanych lub do innego zakładu opieki lekarskiej albo po wprowadzeniu postępowania celem pozbawienia własności należy ustanowić jej na wniosek lub z urzędu doradcę tymczasowego.

(2) Do ustanowienia doradcy tymczasowego powołany jest sąd właściwy do pozbawienia własności albo też sąd powiatowy, który ma orzekać o zatrzymaniu w zakładzie obłąkanych lub podobnym zakładzie opieki lekarskiej.

(3) Przed ustanowieniem tymczasowego doradcy przesłuchać należy potrzebującego ochrony, jeśli to stać się może bez uchybienia celowi.

(4) Jeśli przeciw osobie przyjętej do zakładu obłąkanych albo takiej, co do której wprowadzono postępowanie celem pozbawienia własności z powodu choroby umysłowej albo nieudolności umysłu, wniesiono skargę albo ma być dozwolona

egzekucya, natenczas w przypadkach naglących sąd procesowy albo sąd właściwy dla dozwolenia egzekucyi może ustanowić osobnego kuratora po myśli § 8. proc. cyw.

(5) O ustanowieniu tymczasowego doradcy należy zawiadomić sąd sprawujący pieczę i wykonać adnotacyę w księdze gruntowej.

(6) Sąd sprawujący pieczę może ustanowić inną osobę.

§ 9.

(1) Doradca tymczasowy ma prawa i obowiązki doradcy osoby pozbawionej własności (§ 4.). Sąd może ścieścić albo określić zakres władzy doradcy tymczasowego przy jego ustanowieniu albo później uwzględniając powód i cel ustanowienia tudzież interes powierzonego pieczy.

(2) Poza zakresem władzy doradcy tymczasowego powierzony pieczy nie doznaje ograniczeń w swych czynnościach prawnych.

§ 10.

Tymczasowego doradcę należy na wniosek lub z urzędu bezzwłocznie uwolnić, jeśli powierzony pieczy nie potrzebuje już jego ochrony. Poza tem uwolnienie orzec należy, jeśli wniosek pozbawienia własności prawomocnie zostanie odrzucony albo postępowanie celem pozbawienia własności prawomocnie zostanie zastanowione albo jeśli na podstawie pozbawienia własności zostanie ustanowiony kurator lub doradca.

§ 11.

(1) Jeśli zatrzymanego w zakładzie obłąkanych uznano zdrowym na umyśle, jeśli postępowanie celem pozbawienia własności prawomocnie zastanowiono albo pozbawienia własności prawomocnie odmówiono, okoliczności te nie wpływają na ważność czynności prawnych podejmowanych w czasie pośrednim przez doradcę tymczasowego.

(2) Tak samo czynności prawne, które w czasie pośrednim podejmował powierzony pieczy, nie mogą ulegać zacepieniu z tego powodu, że ustanowiony był doradca tymczasowy, chyba że są sprzeczne z czynnościami prawnymi doradcy tymczasowego.

Rozdział II.

Przepisy o właściwości.

§ 12.

(1) Pozbawienie własności wypowieda uchwałą sąd powiatowy, w którego okręgu osoba

mająca być pozbawiona własnowolności ma stały pobyt w czasie wprowadzenia postępowania.

(2) Jeśli osoba mająca być pozbawiona własnowolności zmieni w toku postępowania celem pozbawienia własnowolności stały swój pobyt, rozprawę i orzeczenie można poruczyć sądowi powiatowemu nowego pobytu. o ile to się okaże potrzebnem celem uniknięcia znacznych kosztów lub istotnego utrudnienia albo opóźnienia postępowania.

(3) Gdyby odmówiono objęcia postępowania, orzeka trybunał pierwszej instancji, przełożony sądowi odmawiającemu.

(4) Do pozbawienia własnowolności krajowca, który w obrębie państwa nie ma stałego miejsca pobytu, właściwy jest sąd powiatowy jego ostatniego miejsca pobytu w obrębie państwa, a gdyby i takiego nie było, sąd powiatowy w Wiedniu, który wskazany będzie rozporządzeniem. Sąd wedle tych przepisów właściwy może za zgodą sądu krajowego wyższego zaniechać wprowadzenia lub dalszego ciągu postępowania celem pozbawienia własnowolności w obrębie państwa, jeśli krajowiec ma miejsce zamieszkania lub pobytu za granicą i jeśli zaprowadzona za granicą kuratela albo opieka wystarcza do ochrony praw i interesów krajowca.

§ 13.

(1) Pozbawienie własnowolności cudzoziemca należy pozostawić państwu, do którego tenże należy.

(2) Dla cudzoziemca, który ma stały pobyt w obrębie państwa, sąd tutejszy ma aż do orzeczenia władzy państwa przynależności, zarządzić wszystko, czego potrzeba do ochrony jego osoby i jego majątku a w szczególności ustanowić tymczasowego doradcę, jeśli zachodzą warunki § 8.

(3) O wprowadzeniu tymczasowych zarządzeń ochronnych dla cudzoziemca tudzież o wniosku pozbawienia własnowolności podanym do tutejszych sądów należy zawiadomić bez zwłoki władze państwa przynależności.

(4) Jeśli cudzoziemiec ma stały pobyt w obrębie państwa, sąd tutejszy oznaczy odpowiedni czas, w ciągu którego oczekiwać należy orzeczenia władzy państwa przynależności o pozbawieniu własnowolności. Po bezskutecznym upływie tego czasu sąd tutejszy orzeknie sam o pozbawieniu własnowolności.

(5) Właściwym jest tutejszy sąd powiatowy, w którego okręgu cudzoziemiec miał stały pobyt w czasie wprowadzenia postępowania.

§ 14.

(1) Jeśli do orzeczenia o pozbawieniu własnowolności cudzoziemca, właściwe są sądy tutejsze, mają one postępować i orzekać podług prawa tutejszego. Wypowiedziane w obrębie państwa pozbawienie własnowolności można uznać za nieobowiązujące, jeśli władze państwa przynależności cudzoziemca orzekną, że nie zachodzą warunki pozbawienia własnowolności albo jeśli pozbawienie własnowolności w państwie przynależności uchylono.

(2) Sądy tutejsze mogą orzeczenie, którem wypowiedziały pozbawienie własnowolności cudzoziemca, uchylić z powodów obowiązujących w obrębie państwa.

§ 15.

Postanowienia §§ 12. do 14. nie mają zastosowania, o ile w traktatach państwowych lub oświadczeniach rządu inne są przepisane zarządzenia co do miejscowych granic zastosowania prawa.

Rozdział III.

Postępowanie sądowe przy przyjmowaniu do zakładów zamkniętych.

§ 16.

(1) Kierownik publicznego lub prywatnego zakładu obłąkanych doniesić powinien z reguły w ciągu dwudziestu czterech, a najpóźniej czterdziestu ośmiu godzin sądowi powiatowemu, w którego okręgu zakład się znajduje, o przyjęciu każdego umysłowo chorego, który nie na własne żądanie tamże przyjęty został, a to, jeśli to możliwe, z wymienieniem choroby i wymienieniem istniejącego jej poświadczenia. Wstąpienie dobrowolne musi być stwierdzone pisemnem oświadczeniem oddanem wobec kierownika zakładu i dwóch świadków. Oświadczenie może być każdego czasu odwołane.

(2) Jeśli chory przyjęty na własne żądanie ograniczony zostaje w swobodzie ruchu lub w styczności ze światem zewnętrznym, natenczas także i o takich chorych doniesienie uczynić należy sądowi powiatowemu z reguły w ciągu dwudziestu czterech a najpóźniej w ciągu czterdziestu ośmiu godzin od chwili rozpoczęcia się tych ograniczeń.

(3) Pod względem obowiązku donoszenia z zakładami obłąkanych na równi postawione są inne zakłady lecznicze lub opieki lekarskiej, które przyjmują umysłowo chorych. Rozporządzeniem postanowione będzie, o ile czynić należy donie-

sienie o przyjęciu osób do klinik psychiatrycznych i oddziałów obserwacyjnych szpitali itp.

(1) Za opóźnienie lub zaniechanie doniesienia przez kierownika zakładu prywatnego sąd powiatowy, któremu ma być uczynione doniesienie, nałoży na tego, kto ma obowiązek donoszenia, karę porządkową (§ 220. proc. cyw.) w kwocie 10 do 1000 K. Gdyby obowiązkowi donoszenia w należyłym czasie ponownie uchybiono, może władza administracyjna co do zakładów prywatnych zarządzić oddalenie kierownika zakładu albo odebranie koncesyi. O opóźnieniu lub zaniechaniu doniesienia przez kierownika zakładu publicznego zawiadomić należy władzę, której zakład służbowo podlega.

§. 17.

O ile przyjęcia do jednego z wymienionych zakładów nie zarządził sąd albo właściwy komendant w postępowaniu karnem wojskowym (§ 221. proc. karnej wojsk.), sąd powiatowy, w którego okręgu znajduje się zakład, winien natychmiast wprowadzić postępowanie po myśli niniejszego rozdziału i orzec o dopuszczalności zatrzymania (§ 22.) ile możności w ciągu trzech tygodni po doniesieniu o przyjęciu chorego do zakładu.

§ 18.

(1) Orzeczenie to poprzedzone być winno badaniem chorego przez jednego lub dwóch znawców pod kierunkiem sędziego samoistnego, powołanego w sądzie powiatowym do orzeczenia.

(2) O badaniu chorego należy zawiadomić polityczną władzę krajową. Organ sanitarny, którego by ta władza wyznaczyła, ma prawo brać udział w badaniu chorego przez zadawanie pytań choremu i znawcom.

(3) Znawców ustanawia sędzia samoistny. Znawcami ustanawiać należy lekarzy wykształconych i doświadczonych w psychiatrii. W razie potrzeby może się odbyć ponowne badanie lub uzupełnienie opinii przez tych samych lub innych znawców.

§ 19.

(1) Znawcą powinien być ustanowiony lekarz urzędowy albo sądowy; jako drugi znawca może być dobrany także lekarz publicznego zakładu obłąkanych. Natomiast nie wolno powoływać znawców, należących do zakładu prywatnego, w którym znajduje się osoba zatrzymana albo trórzy z tymże zakładem w stałych zostają interesach. Znawcami nie wolno być osobom, które z zatrzymanym, z osobami, na których wnioszek

zatrzymanie nastąpiło albo z właścicielem lub kierującym lekarzem zakładu prywatnego spokrewnione lub spowinowacane są w linii wstępnej lub zstępnej albo w linii ubocznej spokrewnione do czwartego a spowinowacane do drugiego stopnia.

(2) Jeśli podług świadectwa lekarskiego, na którego podstawie nastąpiło przyjęcie albo podług sumarycznego sprawozdania kierownictwa zakładu o badaniu lekarskiem w zakładzie albo też podług innych wiarogodnych zawiadomień załodzi widocznie choroba umysłowa lub nieudolność umysłu, wystarczy powołanie jednego znawcy.

(3) Na żądanie zatrzymanego albo jego zastępcy albo gdyby przy badaniu sprawa okazywała się wątpliwą, należy powołać drugiego znawcę.

§ 20.

(1) Sędzia, któremu poruczono kierownictwo badania, śledzić powinien, czego potrzeba lub co posłużyć może do ocenienia stanu umysłowego zatrzymanego zapomocą słuchania świadków i osób mogących dać wyjaśnienia, zapomocą sprowadzenia aktów, dokumentów i rzeczy wywiadowczych, zapomocą zasięgnięcia zdania władz i przez inne odpowiednie badania.

(2) Na żądanie udzielić należy sędziemu do przejrzania w zakładzie historye choroby i inne podobne stwierdzenia, które sporządzono w zakładach publicznych lub prywatnych i zakładach obserwacyjnych o zatrzymanym albo o osobach z nim spokrewnionych a na żądanie dać mu je w odpisach.

§ 21.

Sędzia winien przesłuchać zatrzymanego osobliście; wątpliwości, któreby przemawiały przeciw temu, należy mu oznajmić. Zatrzymanego tudzież lekarzy i personal zakładu należy z reguły przesłuchiwać w zakładzie; w tym celu sędziemu wolny jest wstęp do zakładu w każdym czasie; jednakże w zakładach publicznych należy zawiadomić o tem kierownictwo.

§ 22.

Na podstawie wyniku wywiadów należy orzec uchwałą, czy dalsze zatrzymanie w zakładzie jest dopuszczalne lub czy zatrzymany jako zdrowy na umyśle ma być wypuszczony na wolność.

§ 23.

(1) Uchwała o dopuszczalności zatrzymania nie przeszkadza innemu zarządzeniu sądu kurtelnego. Skuteczność jej gaśnie najpóźniej z upływem roku.

(2) W uchwale sądowej można oznaczyć także krótszy termin.

(3) Przydłużenie zatrzymania poza termin oznaczony musi być poprzedzone ponownym przesłuchaniem zatrzymanego przez sędziego i badaniem przez jednego lub dwóch znawców. Jeśli sąd kuratelny nie spowodował tymczasem dalszego umieszczenia w zakładzie.

(4) Zatrzymanemu, który nie jest jeszcze pozbawiony własnowolności, jego rodzicom, dzieciom, małżonkowi, rodzeństwu i zastępcom wolno żądać ponownego badania sądowego i orzeczenia także i przed upływem oznaczonego terminu, o ile istnieją powody mniemania, że dalsze zatrzymanie nie jest już potrzebne.

(5) W razie odrzucenia wniosku o uwolnienie sąd może uchwalić, że ponowne wywiady co do powodów zatrzymania nie mają nastąpić przed upływem czasu, przez który zatrzymanie uznano za dopuszczalne.

§ 24.

(1) Prawo rekursu od uchwały zatrzymania w zakładzie obłąkanych (§ 22.) służy zatrzymanemu i tegoż zastępcom tudzież organowi sanitarnemu ustanowionemu u politycznej władzy krajowej dla pieczy nad obłąkanymi, a od uchwały, którą zarządzono uwolnienie zatrzymanego z zakładu obłąkanych, kierownikowi zakładu. Środek prawny przedstawienia nie jest dopuszczalny.

(2) Rekurs organu sanitarnego ustanowionego u politycznej władzy krajowej dla pieczy nad obłąkanymi i odpowiedzialnego kierownika zakładu obłąkanych ma skutek wstrzymujący.

(3) Rekurs wniesić należy w ciągu czasokresu koniecznego dni czterdziestu w tym sądzie powiatowym, który orzekł w pierwszej instancji. Od zatwierdzającej uchwały sądu rekursowego niema dalszego rekursu.

Rozdział IV.

Postępowanie celem pozbawienia własnowolności.

Tytuł 1.

Postępowanie aż do pozbawienia własnowolności.

Wprowadzenie postępowania.

§ 25.

Pozbawienie własnowolności z powodu choroby umysłowej albo nieudolności umysłu orzeczone zostaje na wniosek albo z urzędu, pozba-

wienie własnowolności z powodu marnotrawstwa, opilstwa lub z powodu nadużywania trucizn działających na ustrój nerwowy, tylko na wniosek.

§ 26.

(1) Do uczynienia wniosku o pozbawienie własnowolności mają prawo małżonk, jak długo małżeństwo nie jest rozdzielone, tudzież osoby, które z tym, kto ma być pozbawiony własnowolności, spokrewnione lub spowinowaczone są w linii wstępnej lub zstępnej albo w linii ubocznej spokrewnione do czwartego stopnia albo spowinowaczone do drugiego stopnia, następnie rodzice i dzieci nieślubni, którzy żyją w spólnem gospodarstwie domowem z tym, kto ma być pozbawiony własnowolności tudzież zastępca ustawowy tegoż ostatniego.

(2) O pozbawienie własnowolności z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu, opilstwa albo nadużywania trucizn działających na układ nerwowy może nadto uczynić wniosek prokurator państwa przy trybunale pierwszej instancji, w którego okręgu znajduje się sąd właściwy, jeśli tego wymaga interes publiczny a w szczególności, jeśli istnieje niebezpieczeństwo, że chory może groźnym stać się dla innych.

(3) O pozbawienie własnowolności z powodu marnotrawstwa, opilstwa lub nadużywania trucizn działających na układ nerwowy może uczynić wniosek także naczelnik gminy pobytu lub przynależności tudzież naczelnik związku powołanego do zaopatrywania ubogich albo innej organizacji publicznej sprawującej pieczę nad ubogimi.

(4) Przeciw osobie zostającej pod władzą ojcowską lub pod opieką nie może uczynić wniosku żaden krewny albo powinowaty.

§ 27.

Wniosek wprowadzenia postępowania można uczynić na piśmie lub do protokołu. Zarazem należy przytoczyć fakty, które go uzasadniają i wskazać środki dowodowe albo środki uprawdopodobnienia.

§ 28.

Przed wprowadzeniem postępowania co do wniosku pozbawienia własnowolności z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu sąd zażądać może przedłożenia świadectwa lekarskiego na stan umysłowy chorego, jeśli niema obowiązującej już uchwały o dopuszczalności zatrzymania go w zakładzie. Badanie będące podstawą świadectwa nie powinno było odbyć się dawniej aniżeli czterdzieści dni przed tegoż przedłożeniem. Rodzicom, dzieciom, małżonkom i rodzeństwu chorego nie wolno wystawiać takich świadectw.

Postępowanie.**§ 29.**

Do wszystkich dochodzeń, przesłuchań i innych rozpraw należy wezwać wnioskodawcę, tego, kto ma być pozbawiony własnowolności, jego zastępcę i tymczasowego doradcę i przesłuchać ich na fakta istotnie ważne dla orzeczenia.

§ 30.

Zaniechać należy wezwania tego, kto ma być pozbawiony własnowolności, jeżeli jego osobiste stawienie się nie jest możebne albo byłoby dlań szkodliwe. W tym przypadku doręczyć należy wezwanie jego zastępcy, a gdyby takiego nie było, ustanowionemu dla niego kuratorowi. Przeciw ustanowieniu takiego kuratora niema środka prawnego.

§ 31.

Wnioskodawca, ten, kto ma być pozbawiony własnowolności, jego zastępca i doradca tymczasowy mają prawo stawiać pytania znawcom, świadkom i osobom mogącym udzielić wyjaśnień, wskazywać punkta, które wydają się im ważnymi dla dochodzeń, czynić wnioski tudzież wglądać w akta i podejmować odpisy.

§ 32.

(1) Sąd, czyniąc użytek z przywiedzionych faktów i dowodów winien przeprowadzić dochodzenia, potrzebne do stwierdzenia warunków pozbawienia własnowolności.

(2) Tego, kto ma być pozbawiony własnowolności, należy przesłuchać osobiście. Może on być w tym celu z zachowaniem potrzebnej oględności przyprowadzony do sądu albo przesłuchany przez sędziego wezwanego. Jeżeli ten, kto ma być pozbawiony własnowolności, znajduje się w zakładzie obłąkanych albo w podobnym zakładzie opieki lekarskiej, to należy go z reguły przesłuchać w zakładzie. Przesłuchania wolno zaniechać tylko wtedy, jeżeli ono wogóle jest niewykonalne lub też nie da się wykonać bez szkody dla zdrowia tego, kto ma być pozbawiony własnowolności.

§ 33.

(1) Orzeczenie o pozbawieniu własnowolności z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu albo z powodu nałogowego nadużywania trucizn działających na układ nerwowy, nie może zapaść bez poprzedniego badania przez jednego lub dwóch znawców tego, kto ma być pozbawiony własnowolności. Do tego badania stosować należy odpowiednio §§ 18., ust. 1. i 3., i 19.

(2) Jeżeli jednak stan umysłowy tego, kto ma być pozbawiony własnowolności, badany był

sądownie w ciągu ostatnich sześciu miesięcy z okazji przyjęcia go do jednego z zakładów wymienionych w § 16. i podług świadectw kierownika zakładu i wyniku dochodzeń sądowych nie zaszła od tego czasu w jego stanie umysłowym żadna ze względu na orzeczenie istotna zmiana, można zaniechać ponownego przesłuchania i badania przez znawców a wziąć za podstawę orzeczenia o pozbawieniu własnowolności wynik dochodzeń dawniejszych.

§ 34.

Sąd może zarządzić, ażeby osoba, która ma być badana, umieszczona została na czas najwyżej trzech miesięcy w zakładzie leczniczym, jeżeli to według opinii lekarskiej jest nieodzowne do stwierdzenia stanu umysłowego i wykonane być może bez szkody dla stanu zdrowia i innych stosunków osoby, która ma być zbadaną. Przed wydaniem tego zarządzenia wysłuchać należy, jeżeli to możebne, wnioskodawcę, tego, kto ma być pozbawiony własnowolności, jego zastępcę i tymczasowego doradcę. Osobom tym doręczyć należy uchwałę, którą umieszczenie w zakładzie zarządzono, a przeciw temu służy im rekurs.

Uchwała.**§ 35.**

(1) Po zakończeniu dochodzeń orzeka sąd uchwałą. W uchwale wypowiedzieć należy, czy i z jakiego powodu (§§ 1. i 2.) orzeczono całkowite lub częściowe pozbawienie własnowolności.

(2) W uchwale orzec należy o zwrocie kosztów postępowania. Uchwałę należy umotywować z przedstawieniem wyników postępowania.

§ 36.

(1) Gdy zachodzą warunki pozbawienia własnowolności z powodu opilstwa lub nadużywania trucizn działających na układ nerwowy, lecz z wyników całej rozprawy można przypuszczać, że osoba, która ma być pozbawiona własnowolności, się poprawi, sąd może odroczyć ostateczną uchwałę, oznaczając odpowiedni czas próby. Odroczenie takie może sąd uczynić zależnem od tego, ażeby ten, kto ma być pozbawiony własnowolności, poddał się na oznaczony przez sąd okres czasu najmniej sześciu a najwyżej dwunastu miesięcy leczeniu w zakładzie odzwyczajania, przez sąd oznaczonym.

(2) Po upływie tego czasokresu należy wniosek o pozbawienie własnowolności rozstrzygnąć, jeżeli go tymczasem nie cofnięto.

(a) Przed upływem czasu próby należy przystąpić do rozstrzygnięcia, gdy się okaże, że bez pozbawienia własnowolności nie można liczyć na poprawę albo gdy ten, kto ma być pozbawiony własnowolności, opuści przeznaczony mu zakład przedwcześnie bez uzasadnionego powodu, udaremni leczenie albo z powodu swego zachowania się, naruszającego prowadzenie zakładu, zostanie wydalony.

Tytuł 2.

Środki prawne celem pozbawienia własnowolności.

Sprzeciw.

§ 37.

(1) Uchwałę sądu powiatowego, pozwalającą pozbawienia własnowolności albo uchwałę trybunału pierwszej instancji, którą skutkiem rekursu dozwolono odmówionego przez sąd powiatowy pozbawienia własnowolności, można zaczepić sprzeciwem.

(3) Do rozstrzygnięcia sprzeciwu powołany jest sąd krajowy lub sąd obwodowy, w którego okręgu znajduje się sąd powiatowy, orzekający w pierwszej instancji.

§ 38.

Uprawnieni do sprzeciwu są: pozbawiony własnowolności, tegoż zastępca jakoteż doradca tymczasowy, a gdy chodzi o pozbawienie własnowolności z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu, także ci, którzy podług § 26., ust. 1., uprawnieni są do wniosku o pozbawienie własnowolności, o ile sami wniosku o pozbawienie własnowolności nie uczynili. Oprócz tego do sprzeciwu uprawniony jest kurator (§ 65., ust. 3.), który ustanowiony został pozbawionemu własnowolności celem odebrania uchwały, orzekającej pozbawienie własnowolności.

§ 39.

(1) Sprzeciw wnieść należy w sądzie powiatowym pisemnie lub do protokołu w terminie koniecznym dni czternastu.

(2) Termin do sprzeciwu rozpoczyna się dla osób, którym uchwałę doręczono, z dniem doręczenia, dla innych uprawnionych do sprzeciwu, z dniem doręczenia osobie pozbawionej własnowolności albo kuratorowi, gdyby jej samej uchwały nie doręczono.

§ 40.

(1) W razie wniesienia w należyłym czasie sprzeciwu doręczyć należy egzemplarz pisma albo odpis protokołu osobom, które uczyniły wniosek

pozbawienia własnowolności, z pouczeniem, że wolno im celem odparcia albo poparcia sprzeciwu wziąć udział w postępowaniu. Oznajmienie udziału w postępowaniu podać należy na piśmie albo ustnie do protokołu w sądzie powiatowym w czasokresie koniecznym dni czternastu od dnia doręczenia za równoczesnym złożeniem oświadczenia.

(2) Jeżeli dla uzasadnienia albo odparcia sprzeciwu przytacza się nowe fakty i środki dowodowe, należy je podać już w piśmie lub protokole, w pisemnym lub protokołowym oświadczeniu.

(3) Spóźnione sprzeciwy lub oświadczenia winien sąd powiatowy odrzucić.

(4) Po złożeniu w należyłym czasie oświadczenia albo po upływie czasokresu przedłożyć należy akta trybunałowi, na każdy przypadek z wyjaśniającym sprawozdaniem.

§ 41.

Pozbawiony własnowolności, któremu przyznano prawo ubogich, może żądać, aby mu dano zastępcę ubogich. Zastępstwo ubogich poruczyć można także urzędnikowi sądu albo prokuratorowi państwa. Przepisy procedury cywilnej o dodaniu zastępcy ubogich mają zastosowanie z tą odmianą, że orzeczenie o takim żądaniu przysługuje temu sądowi powiatowemu, w którym toczyło się postępowanie celem pozbawienia własnowolności.

§ 42.

(1) Trybunał odrzuci sprzeciw bez zarządzenia ustnej rozprawy, jeżeli wniesiony został przez osobę nieuprawnioną do sprzeciwu albo jeżeli jest spóźniony.

(2) We wszystkich innych przypadkach ma być na skutek sprzeciwu wyznaczona audyencya do ustnej rozprawy, do której wezwać należy interesowanych, którzy wnieśli sprzeciw lub oświadczenie z powodu sprzeciwu, jakoteż wnioskodawcę, pozbawionego własnowolności, jego zastępcę i tymczasowego doradcę.

§ 43.

(1) Jeżeli już przy wyznaczaniu audyencyi do ustnej rozprawy okaże się konieczność stwierdzenia prawdziwości poszczególnych faktów, przywiedzionych w sprzeciwie lub oświadczeniu, powtórzenia dowodów, przedłożonych w sądzie powiatowym, uzupełnienia ich lub przeprowadzenia nowych dowodów, przewodniczący senatu winien wezwać

do rozprawy wymienionych świadków albo przesłuchanych już w sądzie powiatowym lub innych znawców i spowodować dostarczenie wszelkich innych środków dowodowych.

(2) Przewodniczący może zarządzić stawienie się osoby mającej być pozbawioną własnowolności a w razie potrzeby sprowadzenie jej.

§ 44.

W razie niejawienia się tego, kto wniósł sprzeciw lub złożył oświadczenie z powodu sprzeciwu, należy nimio to rozprawę na skutek sprzeciwu przeprowadzić i rozstrzygnąć, uwzględniając to, co w sprzeciwie lub oświadczeniu przywieziono, o ile ono zostało udowodnione.

§ 45.

(1) Rozprawa rozpoczyna się po wywołaniu sprawy wywodem jednego z członków senatu jako sprawozdawcy. Tenże winien przy pomocy aktów przedstawić stan rzeczy i dotychczasowy przebieg postępowania o ile tego potrzeba do zrozumienia sprzeciwu, dalej treść istotną oświadczeń stron i wynikające stąd punkta rozprawy. Sprawozdawcy nie wolno wypowiadać własnego zdania o orzeczeniu, które ma zapisać.

(2) Następnie odczytać należy zaczepioną uchwałę; gdy przewodniczący lub senat uzna to za potrzebne, odczytać należy także i inne akta. Potem następuje wysłuchanie wywodów stron.

§ 46.

Do badania stanu rzeczy i osobistego przesłuchania osoby, która ma być pozbawiona własnowolności, mają zastosowanie §§ 32. do 34.

§ 47.

(1) Sprzeciw wolno cofnąć aż do ukończenia rozprawy ustnej. Jeżeli sprzeciw cofnięto przed rozpoczęciem rozprawy ustnej, przewodniczący senatu może jako sędzia samoistny zarządzić, że wyznaczona rozprawa się nie odbędzie.

(2) Cofnięcie ma obok utraty środka prawnego także i ten skutek, że wnoszący sprzeciw obowiązany jest zwrócić tym, którzy złożyli oświadczenie z powodu sprzeciwu, na ich wniosek kosztów, urosłe dla nich w postępowaniu co do sprzeciwu a konieczne do odpowiadającego celowi udziału w postępowaniu.

(3) Wniosek musi być uczyniony w trybunale w ciągu dni czterdziestu po zawiadomieniu o cofnięciu sprzeciwu. Inaczej jest wykluczony. O wniosku orzeka przewodniczący senatu jako sędzia samoistny bez poprzedniej rozprawy ustnej.

§ 48.

(1) Trybunał orzeka o sprzeciwie uchwałą. Jeśli orzeczone ma być nie całkowite lecz częściowe pozbawienie własnowolności, uchwałę zaczepioną należy zmienić w tym duchu.

(2) Przepisy §§ 35., ustęp 2., i 36. mają zastosowanie.

Rekurs.

§ 49.

(1) Od uchwały sądu powiatowego o pozbawieniu własnowolności przysługuje prawo rekursu wnioskodawcy, temu, przeciw komu postępowanie celem pozbawienia własnowolności było wprowadzone, zastępcy jego i doradcy tymczasowemu. Jeśli rekurs i sprzeciw wniesiono przeciw uchwale sądu powiatowego, trybunał ma orzec o obydwóch środkach prawnych równocześnie. Środek prawny przedstawienia jest niedopuszczalny.

(2) Od orzeczenia trybunału o sprzeciwie służy prawo rekursu do Najwyższego Trybunału interesowanym, którzy wnieśli sprzeciw lub z powodu sprzeciwu złożyli oświadczenie, wnioskodawcy, dalej pozbawionemu własnowolności tudzież jego zastępcy i doradcy tymczasowemu, o ile zaś zaczepione zostaje orzeczenie o kosztach, tym, na których orzeczeniem o sprzeciwie nałożono zwrot kosztów.

(3) Rekurs wnieść należy w czasokresie koniecznym dni czterdziestu w sądzie, który orzekł w pierwszej instancji a gdy zażalenie podniesiono przeciw orzeczeniu o sprzeciwie, w sądzie powiatowym.

(4) Od uchwały zatwierdzonej przez sąd rekursowy niema dalszego środka prawnego.

Tytuł 3.

Zniesienie i przemiana pozbawienia własnowolności.

§ 50.

(1) Jeśli warunki pozbawienia własnowolności już nie istnieją, pozbawienie własnowolności z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu

zniesić należy z urzędu lub na wniosek, pozbawienie zaś własnowolności z powodu marnotrawstwa, opilstwa lub nadużywania trucizn działających na układ nerwowy tylko na wniosek.

(2) Jeśli choroba umysłowa lub nieudolność umysłu wprawdzie jeszcze nie ustąpiła ale o tyle się polepszyła, że wystarczy częściowe pozbawienie własnowolności, sąd może przemienić całkowite pozbawienie własnowolności na częściowe.

§ 51.

(1) Postanowienia §§ 12. do 15. mają odpowiednio zastosowanie do zniesienia i przemiany pozbawienia własnowolności.

(2) Do uczynienia wniosku o zniesienie lub przemianę pozbawienia własnowolności uprawnieni są pozbawiony własnowolności, jego zastępca a jeśli chodzi o pozbawienie własnowolności z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu, osoby wymienione w § 26., ustęp 1.

§ 52.

Do postępowania odpowiednie zastosowanie mają postanowienia §§ 27. do 32., 33., ustęp 1., 35.

§ 53.

(1) Jeśli zniesienia lub przemiany pozbawienia własnowolności odmówi sąd powiatowy albo wskutek rekursu przeciw dozwołonemu przez sąd powiatowy zniesieniu lub przemianie trybunał, uchwałę zacząć można sprzeciwem. Do wniesienia sprzeciwu uprawnione są osoby wymienione w § 38.

(2) Odpowiednie zastosowanie mają postanowienia § 37., ustęp 2., i §§ 39. do 48.

§ 54.

Gdy wniosek o zniesienie lub przemianę pozbawienia własnowolności albo sprzeciw z powodu odmowy zniesienia lub przemiany odrzucono, a podług wyniku postępowania musi się na pewno przyjąć, że nie można oczekiwać wyleczenia lub znacznej poprawy w najbliższym czasie, sąd może uchwalić, że nowego wniosku o zniesienie lub przemianę pozbawienia własnowolności przed upływem odpowiednio wyznaczonego czasokresu czynić nie wolno, jeśli się dostatecznie nie uprawdopodobni, że nastąpiło polepszenie stanu osoby pozbawionej własnowolności. Czasokresu nie wolno ustanawiać ponad rok. Wniosek podany wbrew takiej uchwałie można odrzucić bez dalszego postępowania.

§ 55.

Orzeczenie o zniesieniu lub przemianie pozbawienia własnowolności zacząć można rekuresem podług przepisów § 49., które odpowiednio stosować należy.

Rozdział V.

Postanowienia wspólne.

Postępowanie.

§ 56.

(1) W postępowaniu unormowanym tem rozporządzeniem cesarskim zastosowanie mają o ile niema innych postanowień przepisy o postępowaniu w sprawach niespornych (§§ 1. do 19. patentu cesarskiego z dnia 9. sierpnia 1854, Dz. u. p. Nr. 208). Interesowanym wolno dać się zastąpić przez adwokatów.

(2) Pozatem mają odpowiednie zastosowanie postanowienia procedury cywilnej o przeprowadzeniu dowodów i dostarczaniu dokumentów, przedmiotów naoczni i rzeczy wywiadowczych z tą odmianą, że sąd ma prawo we wszystkich przypadkach działać z urzędu i że do przeprowadzenia dowodów nie potrzeba formalnej uchwały na dowód.

(3) Nie można odmówić przedłożenia dokumentów, jeśli posiadacz sam na dokument się powołał albo jeśli podług prawa cywilnego albo też z tego powodu do wydania lub przedłożenia jest obowiązany, że one według treści swej należą spólnie do posiadacza i do osoby, która ma być pozbawiona własnowolności lub do wnioskodawcy. Uchwałę nakazującą wydanie dokumentu wykonać należy z urzędu.

§ 57.

(1) Do ustnej rozprawy o sprzeciwie z powodu pozbawienia własnowolności (§§ 37. do 47.) i z powodu odmowy zniesienia lub przemiany pozbawienia własnowolności (§ 53.) odpowiednie zastosowanie mają postanowienia procedury cywilnej o ustnej rozprawie, a do uchwał, które na podstawie ustnej rozprawy zapadają, przepisy §§ 412. i 426. proc. cyw. Na wniosek tego, kto ma być lub kto został pozbawiony własnowolności albo jego zastępcy wykluczyć należy jawność w każdym razie, na wniosek innego interesowanego wówczas, gdy to jest w interesie tego, kto ma być lub kto został pozbawiony własnowolności.

(2) Rekursu albo odrębnego rekursu niema, jeśli od uchwał tego samego rodzaju wykluczony

jest w procesie cywilnym. W takich przypadkach niedopuszczalne jest także i przedstawienie.

Koszta.

§ 58.

(1) Koszta postępowania po myśli §§ 16. do 23. tudzież wprowadzonego z urzędu lub na wniosek prokuratora państwa postępowania celem pozbawienia własnowolności, zniesienia lub przemiany zaliczać będzie państwo.

(2) Koszta wprowadzonego na wniosek innych osób postępowania w sprawach pozbawienia własnowolności, sprzeciwu, zniesienia lub przemiany tudzież koszta takich czynności sądowych, które w toku postępowania z urzędu wprowadzonego podjęte zostały tylko na wniosek interesowanego albo tylko przez niego zostały spowodowane, poniesie na razie interesowany, który je spowodował. Jeśli wedle tego więcej osób obowiązanych jest do ponoszenia kosztów, odpowiadają one do niepodzielnej ręki.

(3) Interesowanemu, który tymczasowo do poniesienia kosztów jest obowiązany, można polecić, ażeby złożył wystarczającą zaliczkę. Jeśli zaliczki w należytych czasie nie złoży, można zaniechać czynności sądowych, o ile sąd nie uzna ich za potrzebne do osiągnięcia celu postępowania.

§ 59.

(1) Koszta postępowania po myśli §§ 16. do 23. winien zwrócić zatrzymany.

(2) Sąd może jednak zwrot takich kosztów nałożyć całkowicie lub w części na tego, kto spowodował umieszczenie zatrzymanego w zakładzie, jeśli tenże o bezpodstawności tego zarządzenia wiedział lub wiedzieć musiał.

§ 60.

(1) Skarb państwa poniesie koszta, jeśli postępowanie w sprawie pozbawienia własnowolności, zniesienia lub przemiany wprowadzone zostało z urzędu lub na wniosek prokuratora państwa bez skutku. Sąd może jednak zwrot tych kosztów w całości lub w części nałożyć na tego, kto spowodował postępowanie w sprawie pozbawienia własnowolności, zniesienia lub przemiany, jeśli tenże o bezpodstawności tych zarządzeń wiedział lub wiedzieć musiał.

(2) Koszta postępowania w sprawach pozbawienia własnowolności, sprzeciwu, zniesienia lub przemiany, którego nie spowodował sam pozbawiony własnowolności lub jego zastępca a które zakończyło się odrzuceniem wniosku, ponosić

winien ten, na którego wniosek postępowanie zostało wprowadzone.

(3) Sąd może jednak zawsze zwrot kosztów, które spowodowane były tylko przeciwnymi celowi albo nieuzasadnionymi wnioskami lub zachowaniem się trzeciej w postępowaniu interesowanej osoby, nałożyć na tę trzecią osobę.

§ 61.

O ile powyższymi postanowieniami nie rozporządzono inaczej, koszta ponosić winien pozbawiony własnowolności.

§ 62.

Koszta zastępstwa ponosi sam zastąpiony.

§ 63.

(1) Z majątku osoby zatrzymanej albo pozbawionej własnowolności wolno ściągać koszta tylko o tyle, o ile to nie zagraża utrzymaniu jej lub jej rodziny.

(2) O ile koszta nie dadzą się ściągnąć z majątku zatrzymanego lub pozbawionego własnowolności, ponosić je mają ci, którzy podług ustawy mają obowiązek starania się o ich utrzymanie.

(3) Postanowienia ustępu pierwszego mają zastosowanie także do ściągnięcia kosztów od tego, kto jest obowiązany do utrzymania.

§ 64.

Drogą rozporządzenia mogą być ustanowione taryfy należności znawców, którzy wedle niniejszego rozporządzenia cesarskiego mają być przesłuchiwani.

Doręczanie i urzędowe oznajmianie orzeczeń.

§ 65.

(1) Uchwałę, którą orzeczono o zatrzymaniu w zakładzie obłąkanych (§ 22.), doręczyć należy zatrzymanemu, jego zastępcy i doradcy tymczasowemu, tudzież kierownikowi zakładu i organowi sanitarnemu ustanowionemu dla pieczy nad obłąkanymi u politycznej władzy krajowej.

(2) Uchwałę, którą orzeczono o pozbawieniu własnowolności albo o zniesieniu (przemianie) prawomocnie już w mocy będącego pozbawienia własnowolności, doręczyć należy wnioskodawcy, dalej temu, o którego pozbawieniu własnowolności orzeczono, jego zastępcy i doradcy tymczasowemu.

(3) Doręczenia temu, o którego zatrzymaniu lub pozbawieniu własnowolności orzeczono, wolno

zaniechać tylko wtedy, gdyby to z powodu stanu, w jakim się znajduje, było oczywiście bezcelowe albo szkodliwe jego zdrowiu. Jeśli za niego nie występuje żaden zastępca, to należy ustanowić kuratora w celu odebrania uchwały. Przeciw ustanowieniu takiego kuratora niema środka prawnego.

(4) W wygotowaniu uchwały wskazać należy środek prawny rekursu i sprzeciwu i termin ich wniesienia.

(5) Orzeczenie trybunału z powodu sprzeciwu doręczyć ma sąd powiatowy, który orzekł o pozbawieniu własnowolności lub jego zniesieniu (przemianie).

§ 66.

(1) Wygotowanie uchwały, którą orzeczono o zatrzymaniu w zakładzie obłąkanych, przesłać należy sądowi właściwemu do orzekania o pozbawieniu własnowolności a wygotowanie uchwały, którą orzeczono o pozbawieniu własnowolności zatrzymanego albo ustanowiono dlań kuratora lub doradcę, odpowiedzialnemu kierownikowi zakładu obłąkanych, w którym chory jest umieszczony albo pod którego kierownictwem chory pielęgnowany jest poza zakładem.

(2) Wygotowanie uchwały, którą orzeczono o pozbawieniu własnowolności, jego zniesieniu lub przemianie, doręczyć należy sądowi opiekuńczemu a o pozbawieniu własnowolności chorego, który poza zakładem publicznym dla umysłowo chorych jest pielęgnowany, tudzież o ustanowieniu taktemu choremu doradcy lub kuratora zawiadomić należy władzę polityczną pierwszej instancji i władzę gminną miejsca pobytu.

(3) Przepis § 65., ustęp ostatni, ma zastosowanie.

Początek skuteczności pozbawienia własnowolności, zniesienia lub przemiany. Ogłoszenie.

§ 67.

(1) Uchwała, którą orzeczono pozbawienie własnowolności albo zniesiono pozbawienie własnowolności, które stało się prawomocnem albo którą przemieniono całkowite pozbawienie własnowolności na częściowe, nabiera skuteczności z początkiem dnia, w którym orzeczenie doręczono pozbawionemu własnowolności albo osobie, która ma za niego odebrać uchwałę (§ 65., ustęp 3). Sąd może jednakże odroczyć w uchwale jej skuteczność do początku dnia, w którym stanie się prawomocną.

(2) Pozbawienie własnowolności tudzież zniesienie lub przemiana orzeczonego prawomocnie pozbawienia własnowolności sąd opiekuńczy winien bezwzględnie po nastaniu prawomocności uchwały ogłosić publicznie.

(3) O sposobie ogłoszenia można wydać bliższe przepisy drogą rozporządzenia.

Rozdział VI.

Postanowienia końcowe i przejściowe.

§ 68.

(1) Kto przed rozpoczęciem się mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia cesarskiego oddany został pod kuratelę z powodu niezdolności zawiadywania swojemi sprawami, z powodu choroby umysłowej, nieudolności umysłu, obłąkania lub głupowatości, od chwili rozpoczęcia się mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia cesarskiego zostaje na równi z takim, kto pozbawiony został własnowolności całkowicie z powodu choroby umysłowej lub nieudolności umysłu.

(2) Kto oddany został pod kuratelę z powodu marnotrawstwa, zostaje od chwili rozpoczęcia się mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia cesarskiego na równi z pozbawionym własnowolności z powodu marnotrawstwa.

§ 69.

Przepisy niniejszego rozporządzenia cesarskiego o zniesieniu lub przemianie pozbawienia własnowolności mają zastosowanie także do osób, które przed rozpoczęciem się mocy obowiązującej tego rozporządzenia cesarskiego oddane zostały pod kuratelę.

§ 70.

O ile ustawy i rozporządzenia nietknięte nastaniem mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia cesarskiego z ustanowieniem kurateli albo z oddaniem pod kuratelę łączą pewne skutki, skutki te następują względem tych osób, które pozbawione są własnowolności na podstawie niniejszego rozporządzenia cesarskiego. Skutki związane w ustawach istniejących z ustanowieniem kurateli z powodu choroby umysłowej, wchodzą w zastosowanie także i w razie całkowitego pozbawienia własnowolności z powodu nieudolności umysłu.

§ 71.

Przepisy niniejszego rozporządzenia cesarskiego mają zastosowanie do będących w toku rozpraw o zawieszenie kurateli, jeśli sąd powiatowy lub trybunał pierwszej instancji nie powziął już

uchwały o zawieszeniu kurateli. W razie potrzeby uzupełnić należy postępowanie po myśli niniejszego rozporządzenia cesarskiego.

§ 72.

Przepisy o przedłużeniu władzy ojcowskiej i opieki zostają nietknięte.

§ 73.

(1) Niniejsze rozporządzenie cesarskie nabiera mocy obowiązującej dnia 1. września 1916.

(2) Z nastaniem mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia cesarskiego tracą moc obowiązującą wszystkie w innych przepisach ustawowych zawarte postanowienia o przedmiotach w niniejszem rozporządzeniu cesarskiem uregulowanych, które są odmiennie od postanowień niniejszego rozporządzenia cesarskiego.

§ 74.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia cesarskiego polecam Mojemu Ministrowi sprawiedliwości. Tenże wyda wszelkie do wprowadzenia i przeprowadzenia potrzebne rozporządzenia, a to, o ile one dotyczą zakresu działania innych Ministrów, w porozumieniu z nimi.

Wiedeń, dnia 28. czerwca 1916.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

Forster wkr.

Truka wkr.

Morawski wkr.

Hohenlohe wkr.

Hochenburger wkr.

Hussarek wkr.

Zenker wkr.

Leth wkr.

Spitzmüller wkr.